Szakonyi Károly

Cimpa

Fésülködés közben meglátom a fürdőszobai tükörben a jobb fülemet. Mi a fene! Mintha a fülcimpám megnyúlt volna! Megtapogatom, kissé puhának érzem. Vagy ilyen volt mindig, csak nem figyeltem meg? Nézem a balt, az tömörebb, kisebb, ahogy mindig is éreztem, ha érintettem. Semmi kétség, ez a baloldali kissé megnyúlt. Rögtön a mondás jut eszembe: Isten éltessen sokáig, füled érjen a bokádig. Hát ez nem csak amolyan viccelődés? Ennek tapasztalati oka van? Végtére is az Isten már elég sokáig éltet, de remélem, azért nem fog a cimpám a földig érni. És miért csak ez a bal? Mondom valakinek. Talán azon az oldaladon alszol? Hát ez igaz. Tehát „kivasalom" a fekvéssel?

Foglalkoztat, és azon kapom magam, hogy mondogatom: cimpa, cimpa. S ahogy lenni szokott, egyszer csak értelmét veszti a szó, és marad a puszta, tartalom nélküli szajkózás.

Gyanút is fogok: egyáltalán van ilyen szó? Van ilyen magyar szó?

Hát akkor keljünk fel a fotelból, és menjünk a könyvespolchoz, nézzük meg az értelmező szótárt. De olyan jól ülök, semmi kedvem felállni. Megnézhetném a számítógépemen is, a Google mindent kiad. Ahhoz sincs kedvem. Eszembe jut a kisfiam, szólok neki. Van a telefonodon internet? Hogyne volna, papa! Akkor, kérlek, keresd ki a cimpa szót, és nézd meg a jelentését.

Három perc se telik el, már mondja: „Cimpa, a fülkagyló alsó, húsos karéja, fülcimpa. Az ember és némely állat orrlyukát körülvevő, kissé mozgatható, húsos rész, orrcimpa."

Tehát rendben, cimpa, magyar szó. Cimpa. Már sokszor kimondtam életem során, például, hogy kifúrták a fülcimpáját, karikát tett a fülcimpájába (vagy az orrcimpájába), de akkor is: ha tudom is a jelentését, értelmetlenül ismételgetem: cimpa, cimpa, cimpa… Miféle szó ez?

Na, erre már felállok, mégis csak könyvre lesz szükség. Elő a szófejtő szótárt. Cimpa. „Eredete ismeretlen, talán figyelmet érdemel az a megfejtési kísérlet, mely a *comb* szó változata származásának tarja, alapjelentése *'vastag hús'* volna" (Bárczi Géza)

De hogy lett belőle cimpa?

Honnan jöttek a szavak? Jó, tudok a nyelvkutatásról meg a nyelvújításról. De most nem arra gondolok. Azon tűnődöm, hogyan kezdtek nevet adni a dolgoknak. Ki mondta ki először? Ki mondta ki először a maga nyelvén, vagyis az emberiség szempontjából máshogyan és más-

hogyan ugyanazt. Gondolom, amikor kimondta, nem értették a többiek. Mutatta, mire gondol. A fülét fogta, és azt mondta (maradjunk a magyarnál) *cimpa.* Egy darabig értetlenül néztek rá, aztán rábólintottak. Cimpa. És elterjedt. És természetes lett, mintha mindig is tudták, tudtuk volna.

Mind a mai napig.

Amikor már nem kell a könyvespolchoz menni, hogy kikeresd a jelentését, ott a zsebben az okos telefon. Az minden tud.

Már helyettünk is.